

ISSAI 10 - Meksička deklaracija o nezavisnosti vrhovnih revizionih institucija

Preambula

XIX kongres Međunarodne organizacije vrhovnih revizionih institucija (INTOSAI) održan u Meksiku:

Uzimajući u obzir činjenicu da organizovano i efikasno korištenje javnih sredstava predstavlja jedan od osnovnih preuslova za propisno upravljanje javnim finansijama te efikasnost odluka nadležnih vlasti;

Uzimajući u obzir da Limska deklaracija o smjernicama za pravila revizije (Limska deklaracija) navodi da vrhovne revizione institucije (VRI) svoje zadatke mogu izvršavati jedino ako su nezavisne od tijela koje revidiraju i zaštićene od vanjskih uticaja;

Uzimajući u obzir da je za postizanje ovog cilja za zdravu demokratiju od vitalnog značaja da svaka zemlja ima VRI čija je nezavisnost zagarantovana zakonom;

Uzimajući u obzir da je Limskom deklaracijom prepoznato da državne institucije ne mogu biti apsolutno nezavisne, u njoj se nadalje navodi da bi VRI trebale imati funkcionalnu i organizacionu nezavisnost potrebnu za provođenje svog mandata;

Uzimajući u obzir da kroz primjenu principa nezavisnosti VRI nezavisnost mogu postići različitim sredstvima korištenjem različitih mehanizama za osiguranje nezavisnosti;

S obzirom da odredbe koje se odnose na primjenu služe kako bi se principi ilustrovali, kao takve se smatraju idealom nezavisne VRI. S obzirom da niti jedna VRI trenutno ne ispunjava sve odnosno svaku od ovih odredbi, u smjernicama u dodatku prezentuju se i drugi dobri primjeri iz prakse za postizanje nezavisnosti;

Odlučuje

Usvojiti, objaviti i distribuisati dokument pod nazivom Meksička deklaracija o nezavisnosti vrhovnih revizionih institucija.

Opće odredbe

Vrhovne revizione institucije prihvataju osam ključnih principa koja proizlaze iz Limske deklaracije i odluka usvojenih na XVII kongresu INTOSAI (u Seulu, Koreja) kao osnovne preuslove za dobro funkcionisanje revizije javnog sektora.

1. princip

Postojanje odgovarajućeg i djelujućeg ustavnog/zakonskog okvira te stvarna - de facto primjena odredaba ovog okvira.

Potrebna je legislativa kojom se detaljno definiše nezavisnost VRI.

2. princip

Nezavisnost rukovodilaca VRI i njenih članova (za institucije kolegijalnog tipa) uključujući i sigurnost njihovih pozicija i imunitet koji se odnosi na normalno vršenje i ispunjavanje njihovih dužnosti.

Odgovarajućim se zakonima specificiraju uslovi za imenovanje, ponovno imenovanje, zapošljavanje, razrješavanje dužnosti i penzionisanje rukovodilaca VRI i članova institucija kolegijalnog tipa koji se:

- imenuju, ponovno imenuju i razrješuju dužnosti kroz proces kojim se osigurava njihova nezavisnost od izvršne vlasti (vidjeti ISSAI-11 Smjernice i dobre prakse u vezi sa nezavisnošću VRI);
- osiguravaju imenovanja na dovoljno duge i fiksirane periode čime im se omogućuje da svoj mandat ispunjavaju bez straha od odmazde;
- štite imunitetom od bilo kakve vrste krivičnog gonjenja za bilo koji čin, prošli ili sadašnji, koji nastaje kao rezultat normalnog izvršavanja njihovih dužnosti kako već određeni slučaj nalaže.

3. princip

Dovoljno širok mandat te punu slobodu u vršenju funkcije VRI

VRI trebaju biti ovlaštene da revidiraju:

- korištenje javnog novca, resursa ili sredstava od strane primaoca ili korisnika, bez obzira na njihovu zakonsku prirodu;
- prikupljanje prihoda koji pripadaju vladi ili javnim tijelima;
- zakonitost i pravilnost vladinih ili računa javnih tijela;
- kvalitet finansijskog upravljanja i izvještavanja; i
- ekonomičnost, efikasnost i efektivnost poslovanja vlade ili javnih tijela.

Osim kada to od njih konkretno zahtijeva zakon, VRI ne revidiraju politike vlade ili javnih tijela već se ograničavaju na reviziju njihovog provođenja.

VRI poštuju zakone koje je usvojila zakonodavna vlast, a koji se na njih odnose, ali ne podliježu usmjeravanju ili miješanju zakonodavne ili izvršne vlasti u:

- izboru predmeta revizije;
- planiranju, programiranju, provođenju, izvještavanju i praćenju rezultata svojih revizija;
- organizovanju i upravljanju svojim radom; i
- primjeni svojih odluka u slučaju kada primjena sankcija predstavlja dio njihovog mandata.

VRI ne trebaju ni na koji način biti uključene u, niti se smatrati uključenim u upravljanje subjektima revizije.

VRI trebaju osigurati da njihovo osoblje ne razvije prebliske veze sa subjektima revizije kako bi zadržali objektivnost te kako bi ih se smatralo objektivnima.

VRI u ispunjavanju svojih dužnosti trebaju imati punu slobodu, saradivati s vladama i javnim tijelima koja nastoje unaprijediti korištenje i upravljanje javnim sredstvima.

VRI trebaju primjenjivati odgovarajuće standarde revizije i standarde rada te etički kodeks koji se zasnivaju na službenim dokumentima INTOSAI-a, Međunarodnog saveza računovođa i drugih priznatih tijela zaduženih za utvrđivanje standarda.

VRI zakonodavnoj vlasti i drugim državnim tijelima - kako to zahtijeva ustav ili zakon - trebaju podnositi godišnji izvještaj o svojim aktivnostima, koji treba biti dostupan javnosti.

4. princip

Neograničen pristup informacijama

VRI trebaju imati adekvatna ovlaštenja za ostvarivanje pravovremenog, nesmetanog, direktnog i slobodnog pristupa svim neophodnim dokumentima i informacijama potrebnim za propisno ispunjavanje njihovih zakonskih obaveza.

5. princip

Prava i obaveza u pogledu izvještavanja o radu.

VRI se ne mogu ograničavati u izvještavanju o rezultatima njihovog rada na reviziji. Trebaju biti zakonom obavezane da o rezultatima njihovog revizionog rada izvještavaju barem jednom godišnje.

6. princip

Sloboda u odlučivanju o sadržaju i vremenu revizionih izvještaja te vremenu njihovog objavljivanja i distribuisanja

VRI su slobodne u odlučivanju o sadržaju njihovih revizionih izvještaja.

VRI su slobodne u davanju nalaza i preporuka u njihovim izvještajima o reviziji, uzimajući u obzir, ako je to primjereno, gledišta revidirane institucije.

Zakonski je određen minimum zahtjeva za izvještavanjem o reviziji od VRI te, gdje je to primjereno, definisana su i konkretna pitanja koja bi trebala biti predmetom zvaničnog mišljenja ili potvrde o reviziji.

VRI su slobodne odlučivati o vremenu sačinjavanja svojih izvještaja o reviziji, osim u slučajevima kada su konkretni zahtjevi za izvještavanjem propisani zakonom.

VRI mogu udovoljiti posebnim zahtjevima za istragama ili revizijama koje uputi zakonodavna vlast kao cjelina, neki od njenih odbora/komisija ili vlada.

VRI su slobodne objavljivati i distribuisati svoje izvještaje nakon što su oni formalno predstavljeni ili dostavljeni nadležnim vlastima - kako je to propisano zakonom.

7. princip

Postojanje efektivnih mehanizama za praćenje ispunjavanja preporuka koje daju VRI

VRI svoje izvještaje podnose zakonodavnoj vlasti, nekom od njenih odbora/komisija ili pak upravnom odboru subjekta, kako je već slučaj, na razmatranje i praćenje realizacije konkretnih preporuka za provođenje korektivnih mjera.

VRI imaju i sopstveni interni sistem praćenja kojim se osigurava da revidirani subjekti na odgovarajući način i propisno odgovore na nalaze i preporuke VRI kao i one koje utvrdi zakonodavna vlast, neki od njenih odbora/komisija ili upravni odbor revidiranog subjekta, već prema slučaju.

VRI svoje izvještaje o praćenju realizacije dostavljaju zakonodavnoj vlasti, nekom od njenih odbora/komisija ili pak upravnom odboru subjekta, kako je već slučaj, na razmatranje i

preduzimanje mjera, čak i u slučajevima kada VRI imaju spostvena zakonska ovlaštenja za praćenje realizacije i sankcionisanje.

8. princip

Finansijska i upravljačka/upravna autonomija i raspoloživost odgovarajućih ljudskih, materijalnih i finansijskih resursa.

VRI trebaju imati na raspolaganju neophodne i razumne ljudske, materijalne i finansijske resurse - izvršna vlast ne treba imati kontrolu nad ili usmjeravati pristup ovim resursima. VRI upravljaju sopstvenim budžetom i na odgovarajući ga način raspoređuju.

Zakonodavna vlast ili neki od njenih odbora/komisija odgovorna je za osiguravanje odgovarajućih resursa potrebnih za ispunjavanje mandata VRI.

VRI imaju pravo da se direktno obrate zakonodavnoj vlasti ako su resursi koji su im osigurani nedovoljni za ispunjavanje njihovog mandata.